EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 22.9.2021
COM(2021) 598 final

KOMISSION TIEDONANTO

Tiukennettua valvontaa koskeva päivitys - Kreikka, syyskuu 2021

{SWD(2021) 273 final}

TAUSTA

Kreikan talouskehitystä ja -politiikkaa seurataan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ja asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 ja 3 artiklan ([1]) mukaisen tiukennetun valvonnan kehyksen puitteissa. Kreikkaan kohdistuvan tiukennetun valvonnan toteutuksesta annetuissa täytäntöönpanopäätöksissä ([2]) otetaan huomioon, että Kreikan on toteutettava edelleen toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan talous- ja rahoitusvaikeuksien todellisiin tai mahdollisiin syihin. Kreikan on myös toteutettava rakenneuudistuksia, joilla tuetaan vankkaa ja kestävää talouskasvua.

Tiukennettu valvonta muodostaa kattavan kehyksen talouden kehityksen seurannalle ja sellaisten politiikkatoimien toteuttamiselle, joita tarvitaan talouden kestävän elpymisen varmistamiseksi. Sen puitteissa arvioidaan säännöllisesti talous- ja finanssialan viimeaikaista kehitystä Kreikassa sekä seurataan valtion rahoitusehtoja ja velkakestävyysanalyysin päivityksiä. Tiukennetun valvonnan puitteissa myös arvioidaan Kreikan 22. kesäkuuta 2018 kokoontuneelle euroryhmälle antamaa yleistä sitoumusta siitä, että se jatkaa Euroopan vakausmekanismin ohjelman mukaisesti hyväksyttyjä uudistuksia, saattaa ne päätökseen sekä varmistaa, että rahoitustukiohjelmissa hyväksyttyjen tärkeiden uudistusten tavoitteet saavutetaan. Tiukennetun valvonnan puitteissa seurataan niin ikään erityissitoumusten täytäntöönpanoa. Tavoitteena on saattaa keskeiset rakenneuudistukset päätökseen sovittuihin määräaikoihin mennessä (vuoden 2022 puoliväliin asti ulottuvalla jaksolla) kuudella keskeisellä alalla, jotka ovat i) finanssipolitiikka sekä finanssi- ja rakennepolitiikka, ii) sosiaalipalvelut, iii) rahoitusvakaus, iv) työ- ja tuotemarkkinat, v) Kreikan omaisuudenhoitoyhtiö (Hellenic Corporation of Assets and Participations) ja yksityistäminen ja vi) julkishallinnon uudistus ([3]).

Tämä on yhdestoista Kreikkaan kohdistuvaa tiukennettua valvontaa koskeva kertomus. Kertomus perustuu 15. heinäkuuta 2021 etäyhteydellä järjestetyssä tapaamisessa tehtyihin havaintoihin sekä viranomaisten kanssa käytyyn säännölliseen vuoropuheluun. Etäyhteydellä järjestetyn tarkastuskäynnin toteutti Euroopan komissio yhdessä Euroopan keskuspankin (EKP) kanssa ([4]). Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) osallistui tähän prosessiin ohjelman jälkiseurantapuitteidensa (Post Program Monitoring Cycle) yhteydessä, kun taas Euroopan vakausmekanismi osallistui ennakkovaroitusjärjestelmänsä puitteissa sekä Euroopan komission ja Euroopan vakausmekanismin yhteistyösuhteista 27. huhtikuuta 2018

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 472/2013, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien euroalueen jäsenvaltioiden talouden ja julkisen talouden valvonnan tiukentamisesta (EUVL L 140, 27.5.2013, s. 1).

([2]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2021/1279, annettu 28 päivänä heinäkuuta 2021, Kreikkaan kohdistuvan tiukennetun valvonnan jatkamisesta.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) EKP:n henkilöstö osallistui tarkastuskäyntiin EKP:n toimivallan mukaisesti ja tarjosi näin asiantuntemusta finanssisektoria koskevasta politiikasta ja makrotason kriittisistä kysymyksistä, kuten julkisen talouden kokonaistavoitteista, kestävyydestä ja rahoitustarpeista. Tätä käyntiä edelsi tekninen tarkastuskäynti, joka sekin järjestettiin etäyhteydellä 1.–7. heinäkuuta 2021.

allekirjoitetun yhteistyöpöytäkirjan mukaisesti. Tässä kertomuksessa arvioidaan niiden Kreikan euroryhmälle antamien sitoumusten täytäntöönpanoa, jotka koskevat uudistuksen päätökseen saattamista vuoden 2021 puoliväliin mennessä. Kertomus ei ole kytköksissä politiikkatoimista riippuvien velkatoimenpiteiden seuraavan erän maksamiseen, joka voidaan hyväksytyn kaksivuotisen aikataulun mukaisesti toteuttaa kahdennentoista kertomuksen perusteella. Kahdestoista kertomus on tarkoitus julkaista marraskuussa.

Kreikan euroryhmän kumppaneille kesäkuussa 2018 antamat sitoumukset, jotka muodostavat perustan uusien velkahelpotustoimenpiteiden toteuttamiselle, tehtiin vuoden 2022 puoliväliin saakka, joten Kreikka on siirtynyt tämän järjestelyn viimeiseen vuoteen. Vaikka monet sitoumukset on täytetty, tarkastuskäynnillä pyrittiin selventämään vielä toteuttamatta olevien uudistussitoumusten toteutuksen laajuutta ja aikataulua.

KOKONAISARVIOINTI

Talous osoittaa merkkejä odotettua aiemmasta elpymisestä, vaikka avaaminen tapahtui odotettua myöhemmin. Vuonna 2020 koetun vakavan 8,2 prosentin taantuman jälkeen reaalinen BKT kasvoi vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä 4,5 prosenttia ja toisella neljänneksellä 3,4 prosenttia investointien ja varastojen kasvun myötä. Komission kesän 2021 väliennusteen mukaan BKT:n ennustetaan kasvavan 4,3 prosenttia vuonna 2021 ja 6,0 prosenttia vuonna 2022, kun otetaan huomioon investointien kiihtyminen elpymis- ja palautumissuunnitelman myötä sekä hallituksen tukitoimenpiteiden synnyttämä finanssipoliittinen elvytys. Finanssipolitiikka pysyy elvyttävänä, sillä viranomaiset tarjoavat taloudelle edelleen kohdennettua ja väliaikaista tukea, myös vastauksena Kreikassa elokuussa tapahtuneisiin katastrofaalisiin tulipaloihin. Työllisyystoimenpiteillä, joita tuetaan erityisesti SURE-tukivälineellä (hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline), tuettiin edelleen työmarkkinoita sekä terveyteen liittyvien rajoitusten höllentämisen ja matkailukauden uudelleenalkamisen myötä työttömyysasteen laskua 15,9 prosenttiin vuoden 2021 toisella neljänneksellä (vuoden 2020 toisella neljänneksellä se oli 17,1 prosenttia). Rokotuskampanja etenee edelleen. Näkymiin liittyy kuitenkin edelleen suurta epävarmuutta erityisesti liittyen covid-19-tapausten viimeaikaiseen lisääntymiseen kesän aikana uusien virusmuunnosten leviämisen vuoksi.

Hiljattain hyväksytyllä elpymis- ja palautumissuunnitelmalla on keskeinen rooli autettaessa Kreikkaa nousemaan covid-19-pandemiasta aiempaa vahvempana. Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelma oli ensimmäisiä neuvoston virallisesti hyväksymiä suunnitelmia. Se hyväksyttiin 13. heinäkuuta Euroopan komission annettua siitä myönteisen arvion 17. kesäkuuta. Kreikka sai 9. elokuuta ennakkomaksuna 3,96 miljardia euroa. Suunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joilla on tarkoitus mobilisoida 17,8 miljardia euroa avustuksina ja 12,7 miljardia euroa lainoina. Se on siis merkittävä panos Kreikalta sen kohtaamiin haasteisiin vastaamiseksi. Suunnitelmaan sisältyy monia ilmaston kannalta merkittäviä investointeja, ja sillä vauhditetaan digitalisaatiota ja lukuisia uudistuksia, jotka perustuvat aiempiin ja meneillään oleviin toimiin. Kreikka oli myös ensimmäinen jäsenvaltio, joka viimeisteli ohjelmakautta 2021–2027 koskevan kumppanuussopimuksensa. Komission 29. heinäkuuta 2021 hyväksymässä kumppanuussopimuksessa vahvistetaan strategiset suuntaviivat yli 21 miljardin euron investointien toteuttamiseksi Kreikan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tukemiseksi.

Uudistusten toteuttaminen jatkui hyvällä tahdilla useilla politiikan aloilla, ja kuluvalla raportointikaudella täytettiin useita erityisiä poliittisia sitoumuksia. Näistä voidaan mainita erityisesti seuraavat:

- **Yksityistämisessä** on edistytty merkittävästi, erityisesti saattamalla loppuun ikonista Hellinikon-hanketta koskeva liiketoimi ja valitsemalla parhaaksi katsottu sijoittaja Egnatian luovutukseen ja julkisen kaasuyhtiön (DEPA) infrastruktuuriliiketoimeen. **Kreikan omaisuudenhoitoyhtiön** työ sen strategisen suunnitelman päivityksen ja Ateenan kaupunkiliikenneorganisaation tuloksellisuussopimuksen valmistelemiseksi etenee.

- **Riippumattoman julkisista tuloista vastaavan viranomaisen** lisäpalkkataulukko, joka hyväksyttiin kymmenennen kertomuksen yhteydessä, on otettu onnistuneesti käyttöön huomattavalle määrälle viranomaisen henkilöstöä. Näin on saatu päätökseen verohallinnon alan erityissitoumuksen täytäntöönpano.

- Huolimatta tarjousmenettelyn pitkistä viivästymisistä, hiljattain allekirjoitettiin **investointilupapuitteita** tukevan asiaankuuluvan tietoteknisen järjestelmän täysimääräistä käyttöönottoa koskeva sopimus, ja näin pantiin täytäntöön tämä erityissitoumus.

- Sopimus **Kreikan lainsäädännön kodifiointia ja uudistamista koskevan kansallisen portaalin** kehittämiseksi on tehty, ja näin on saatu päätökseen tämän erityissitoumuksen täytäntöönpano. Sopimuksen täytäntöönpanovaihe on pitkä, 36 kuukautta, ja EU rahoittaa sitä kansallisen strategisen viitekehyksen kautta.

Kehitys jatkui hyvin myös muilla erityissitoumusten kattamilla aloilla, ja viranomaiset sitoutuivat varmistamaan niiden täytäntöönpanon sovittujen määräaikojen mukaisesti. Tarkemmin sanottuna tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

- **Verohallinnon** tietotekninen päästä päähän -tiedonkeräysjärjestelmä, vuoden 2021 puoliväliin ulottuva erityissitoumus, on testausvaiheessa, ja lopullisen järjestelmän odotetaan olevan käytössä vuoden 2021 loppuun mennessä. Tämä on pitkälti sen mukaista, mitä kymmenennessä kertomuksessa odotettiin.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta **takaisinperintä** eli lainsäädäntöön perustuvan enimmäismäärän ylittävien julkisten lääke- ja muiden terveydenhuoltomenojen periminen takaisin terveydenhuollon tarjoajilta, edistyy nyt pitkälti aikataulun mukaisesti pandemiasta johtuvien viivästysten jälkeen. Viranomaiset ovat edistyneet sellaisen primaarilainsäädännön hyväksymisessä, jolla perustetaan **vammaisille** tarkoitettu henkilökohtaisen avun järjestelmä, jonka perustana on uusi toimintakykyyn perustuva vammaisuuden arvioinnin lähestymistapa. Asiasta annetaan sekundäärilainsäädäntöä vuoden loppuun mennessä.

- Liiketoiminta- ja investointiympäristön osalta ja huhtikuussa 2021 hyväksyttyjen säädösten myötä viranomaiset antoivat kesäkuussa 2021 uutta primaarilainsäädäntöä, jolla uudistetaan **lupien myöntämistä taloudelliselle toiminnalle** kaikilla sovituilla aloilla. Tämä on tervetullut edistysaskel. Viranomaisia kannustetaan kuitenkin tiivistämään niiden ministeriön asetusten hyväksymistahtia, jotka tarvitaan huhti- ja kesäkuun lakien täytäntöönpanemiseksi ja uusien säännösten saattamiseksi täysin toimiviksi. **Kiinteistörekisterihankkeen** loppuunsaattamista koskevan etenemissuunnitelman täytäntöönpano edistyy tyydyttävästi. Metsäkarttojen ratifioinnissa on ollut kohtuullisia viivästyksiä. EU:n toimielimet ovat tyytyväisiä

siihen, että viranomaiset ovat hyväksyneet uuden kiinteistörekisterilain, jolla pyritään nopeuttamaan kiinteistökartoitukseen ja kiinteistökauppaan liittyviä menettelyjä. Äskettäisen työelämäuudistuksen jälkeen viranomaisten odotetaan esittävän alustavan luonnoksen uudeksi työlaiksi vuoden 2022 alkuun mennessä. Tarkoituksena on lisätä oikeusvarmuutta ja lainsäädännön saatavuutta **lainsäädännön kodifioinnin** avulla.

- **Oikeusalalla** viranomaiset ovat kuluvalla raportointikaudella edistyneet hyvin sähköistä arkistointia koskevan erityissitoumuksen täyttämisessä. Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy useita tervetulleita jatkotoimia, joilla jatketaan ja laajennetaan uudistuksen tavoitteita.

- **Terrorismin torjunnan** osalta viranomaiset ovat esittäneet toimenpiteitä, joilla vastataan erityissitoumuksen muodostaviin loppuihin lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) suosituksiin asteittain huhtikuuhun 2022 mennessä.

- Viranomaiset edistyivät **olympiakisojen yleisurheilukeskuksen** (OAKA) kehittämistä koskevassa yleissuunnitelmassa. Tarvitaan vielä lisätoimia sen varmistamiseksi, että aluetta koskevat suunnitelmat takaavat sen pitkän aikavälin taloudellisen kestävyyden.

Viranomaiset ovat edistyneet useissa tiukennetun valvonnan yhteydessä käynnistetyissä laajemmissa rakenneuudistuksissa. Erityisesti voidaan mainita seuraavaa:

- Parlamentti hyväksyi elokuussa 2021 uuden kattavan **kouluopetuslain**, jota sovelletaan kuluvana lukuvuonna 2021–2022. Uudistus tuo mukanaan useita tärkeitä innovaatioita, jotka koskevat koulujen autonomiaa, organisaatiomuutoksia ja opettajien arviointia.

- Viranomaiset laativat Euroopan komission tarjoaman teknisen tuen avulla yksityiskohtaisen toimintasuunnitelman **virkamiesten rekrytointiprosessin** tehostamiseksi. Suunnitelman täytäntöönpanoa seurataan Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelman puitteissa.

- Viranomaiset hyväksyivät vuosiksi 2021–2025 uuden **julkisia hankintoja koskevan strategian**, jonka keskeisiä aloitteita ovat muun muassa julkisten hankintamenettelyjen digitalisointi, nykyaikaisten välineiden ja sähköisten palvelujen käyttöönotto sekä hallinto- ja valvontakehyksen parantaminen.

- Lisäksi viranomaiset edistyvät edelleen tasaisesti **sähköisen hallinnon** alalla, erityisesti gov.gr-portaalin kehittämisessä ja julkisen sektorin järjestelmien vakauden varmistamisessa. Tämän alan toimia tuetaan myös Kreikan elpymis- ja palautumistukirahastosta.

Joillain aloilla edistyminen on ollut hitaampaa kuin kymmenennessä kertomuksessa odotettiin. Erityisesti **maksurästien selvittäminen** ei ole nopeutunut. Maksurästien kokonaismäärä oli noin 900 miljoonaa euroa, mikä ylittää heinäkuun lopun kokonaistavoitteen (noin 500 miljoonaa euroa) lähes 80 prosentilla. Tämä merkittävä poikkeama herättää huolta erityisesti kun otetaan huomioon kymmenennen kertomuksen yhteydessä tehty laaja selvitysruuhkan purkamista koskevien tavoitteiden uudelleenarviointi. Nykyisen viivästymisen vuoksi kesäkuussa 2021 erääntyneiden muiden kuin eläkerästien

selvittäminen on haastavaa edes syyskuun loppuun mennessä. Viranomaisia kehotetaan nopeuttamaan kaikkien sellaisten toimien toteuttamista, jotka helpottavat maksurästien selvittämistä ja estävät uusien kertymisen, jotta vältetään mahdolliset tulevat poikkeamat sovituista tavoitteista. On kuitenkin rohkaisevaa, että maksurästien selvittämistä koskevien Kreikan tilintarkastustuomioistuimen suositusten täytäntöönpano jatkuu suunnitelmien mukaan ja että viranomaiset ovat yksilöineet ehdotuksia tiettyjen varainhoitomenettelyjen yksinkertaistamiseksi. Suurin osa niistä on määrä hyväksyä loka- ja joulukuuhun 2021 mennessä. Viranomaiset ovat yleisesti ottaen edistyneet merkittävästi **tarkastuskehyksen uudistamisessa**, mutta tiukennetun valvonnan puitteissa seurattujen ensisijaisten alojen viimeinen jäljellä oleva osa eli ympäristönsuojelualan primaarilainsäädäntö ja täytäntöönpanosäädökset ovat meneillään olevan laajemman ympäristöuudistuksen vuoksi kärsineet viivästyksistä suhteessa toukokuun 2021 määräaikaan, jota odotettiin kymmenennessä kertomuksessa. Viranomaiset sitoutuivat saattamaan tarkastusuudistuksen päätökseen lokakuun 2021 loppuun mennessä. **Oikeusalalla** JustStat-yksiköiden perustaminen etenee odotettua hitaammin, ja siviili- ja rikosasioiden yhdennettyä asianhallintajärjestelmää koskevaa tarjouskilpailua ei ole vielä käynnistetty. Vuoden 2021 aikana on hyväksytty useita tärkeitä koulutuslakeja, ja **korkea-asteen koulutusta** koskeva laki on tarkoitus hyväksyä vuoden 2021 loppuun mennessä, mikä on hieman suunniteltua myöhemmin. **Terveydenhuollon** alalla on käynnissä keskitettyjä terveydenhuoltohankintoja, mutta kansallisen keskitetyn terveydenhuollon hankintaviranomaisen (EKAPY) uusien lainsäädäntöpuitteiden hyväksyminen on jouduttu siirtämään seuraavaan tarkastukseen. Perusterveydenhuoltoa koskevan lain tarkistaminen edistyy, vaikka keskeisiä tekijöitä, kuten periaatetta, jonka mukaan hoitava lääkäri vastaisi valvonnasta ("gatekeeping"), ja pakollista potilaiden rekisteröintiä, määritellään vielä. Edistystä on tapahtunut myös uusien yleislääkäreiden rekrytoinnissa. Viranomaiset sitoutuivat viimeistelemään luonnoksen ja järjestämään siitä julkisen kuulemisen lokakuun puoliväliin mennessä.

Pandemian vaikutukset rahoitusalaan ovat olleet toistaiseksi maltillisia Kreikan viranomaisten toteuttamien ja euroalueen tasolla toteutettujen toimenpiteiden ansiosta. Sovittujen politiikkatoimien toteuttaminen on saatu päätökseen, mutta kehitys on kaiken kaikkiaan odotettua hitaampaa. Järjestämättömien lainojen osuus pysyi vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä 30 prosentissa vuoden 2020 lopun tapaan, mutta jatkuvan paranemisen odotetaan alkavan uudelleen seuraavien vuosineljännesten aikana Hercules-ohjelman mukaisten uusien mittavien arvopaperistamisten myötä. Alustavat merkit kymmenennen kertomuksen yhteydessä käyttöön otetun uuden **maksukyvyttömyyskehyksen** käytöstä ovat rohkaisevia, mutta on liian aikaista arvioida uuden kehyksen tehokkuutta. Käyttöoikeusprosessi, joka koskee myynti- ja takaisinvuokrausyksikön perustamista heikossa asemassa oleville velallisille on viivästynyt edelleen. Perustaminen ei ole odotettavissa ennen vuoden 2022 puoliväliä. Tämä ei kuitenkaan vaikuta maksukyvyttömyyskehyksen muihin osiin. **Kotitalouksien maksukyvyttömyystapausten suman** käsittelyä, joka on vuoden 2021 loppuun ulottuva erityissitoumus, on jatkettu, mutta se kestää todennäköisesti alun perin odotettua kauemmin, koska tuomioistuinkäsittelyt ovat pandemian vuoksi keskeytyneet useiksi kuukausiksi ja monissa tuomioistuimissa voidaan käsitellä vain vähän tapauksia. **Sähköisten huutokauppojen** ja muiden täytäntöönpanomenettelyjen toteuttamisen osalta tervetulleet ja merkittävät toimet, jotka sisältyvät tarkistettuun siviiliprosessilakiin (luonnos), tulevat voimaan odotettua myöhemmin eli 1. tammikuuta 2022. Tämä on harmillista, koska aiemmin vakuutettiin lain tulevan voimaan syyskuun 2021 puoliväliin mennessä. Viranomaiset ovat käynnistäneet lisätoimenpiteitä lisätäkseen sähköisten huutokauppojen tiettyjen menettelynäkökohtien tehokkuutta vuonna 2022. Viivästykset **maksettavaksi vaadittujen**

valtiontakausten suman selvittämisessä jatkuivat vuoden 2021 toisella neljänneksellä, mikä johti vuoden 2021 rästien poistamistavoitteen tarkistamiseen alaspäin. Vaikka viimeaikaiset tiedot ovat antaneet rohkaisevia merkkejä nopeutumisesta, tarkistettujen tavoitteiden saavuttaminen on edelleen haastavaa. EU:n toimielimet ovat tyytyväisiä siihen, että on hyväksytty tarpeellista sekundäärilainsäädäntöä, jolla varmistetaan **laskennallisia verohyvityksiä koskevan kehyksen** täysimääräinen toimintavalmius heinäkuussa 2021, mikä mahdollistaa laskennallisten verohyvitysten käytön pankkien tappioiden tapauksessa. Ne ovat tyytyväisiä myös siihen, että asiaa koskevaa primaarilainsäädäntöä muutetaan lähiaikoina, jotta voidaan edelleen helpottaa järjestämättömien lainojen arvopaperistamista ja myyntiä.

Viranomaiset ilmoittivat, että useiden erityissitoumusten ja muiden tärkeiden uudistusten toteuttaminen on mahdollista saada päätökseen kahdenteentoista kertomukseen mennessä. Tarkemmin sanottuna tämä tarkoittaa muun muassa seuraavaa:

- Finanssipoliittisten ja rakenteellisten uudistusten osalta toiminnallisen luokituksen ensimmäisen tason täytäntöönpano, joka on vuoden 2021 puoliväliin ulottuva erityissitoumus **tililuettelon** alalla, edistyy siten, että se saadaan päätökseen ajoissa ennen vuoden 2022 talousarvion hyväksymistä. **Verohallinnon** alan vuoden 2021 puoliväliin ulottuva erityissitoumus, tietotekninen päästä päähän -tiedonkeräysjärjestelmä, on testausvaiheessa, ja sen on tarkoitus olla täysin toimintavalmis lokakuun 2021 loppuun mennessä. Marraskuussa 2021 on tarkoitus antaa lainsäädäntöä, jolla pannaan vuonna 2022 täytäntöön ENFIA-kiinteistöveron merkittävä uudistus, jonka laajempana perustana ovat uudet markkinoihin liittyvät kiinteistöomaisuuden verotusarvot. Tämä on erityissitoumus.

- **Energian** alalla on viranomaisten kanssa sovittu kilpailuongelmia korjaavasta toimenpiteestä. Sen onnistunut täytäntöönpano asiaan liittyvien sääntely- ja yrityspoliittisten toimenpiteiden hyväksymisen kautta täyttää tämän erityissitoumuksen.

- Lokakuuhun 2021 mennessä on tarkoitus täyttää myös erityissitoumus **julkishallinnon** integroidun henkilöstöhallintojärjestelmän valmiiksi saattamisesta. Tätä ennen on hiljattain saatu valmiiksi virkamiesten laskennassa saatujen sekä keskitetyn maksatusviranomaisen ja henkilöstöosaston keräämien tietojen yhteenliittäminen kunkin toimenhaltijan osalta. Viranomaiset ovat saaneet päätökseen myös nykyisen väliaikaisen henkilöstön arvioinnin ja ovat sitoutuneet asettamaan lokakuuhun 2021 mennessä väliaikaiselle henkilöstölle vuotuisen enimmäismäärän, jota aletaan soveltaa vuonna 2022. EU:n toimielimet kannustivat viranomaisia saattamaan päätökseen menettelyn pysyvän koulutusalan valtiosihteerin nimittämiseksi mahdollisimman pian.

- Vähäisistä viivästyksistä huolimatta viranomaiset edistyvät hyvin **strategisten hankkeiden jatkumon** ja **hankkeiden valmisteluvälineen** saamisessa toimintakuntoon. Molemmilla on ratkaiseva rooli Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa. Yksiköiden odotetaan olevan täysin toimintakykyisiä kahdenteentoista kertomukseen mennessä. Tämä koskee myös ensimmäistä strategisesti tärkeiden sopimusten kehitysohjelmaa sekä konsulttien puitesopimuksia koskevan tarjouskilpailumenettelyn käynnistämistä sellaisten hankkeiden osalta, jotka on tarkoitus kypsyttää hankkeiden valmisteluvälineen avulla.

Viranomaisten odotetaan myös saattavan päätökseen jäljellä olevan, uuden **julkisia hankintoja** koskevan lain täytäntöönpanon kannalta kriittiseksi katsotun sekundaarilainsäädännön hyväksymisen, koska edistys on viime kuukausina ollut tasaista.

- Keskustelut **Kreikan rahoitusvakausrahaston** tulevaisuudesta on käynnistetty. Tämä on erityissitoumus. Lokakuuhun 2021 mennessä on tarkoitus hyväksyä lainsäädäntömuutos, joka koskee rahaston kestoa, hallintoa, divestointistrategiaa ja erityisoikeuksia. Rahaston varatoimitusjohtajan nimittämisprosessi on viivästynyt. Rahaston riippumattomuuden säilyttäminen ja laissa säädetyn valintamenettelyn noudattaminen on edelleen olennaista.

Kertomuksessa todetaan kaiken kaikkiaan, että Kreikka on pandemian aiheuttamista haastavista olosuhteista huolimatta toteuttanut tarvittavat toimet täyttääkseen asianmukaiset erityissitoumuksensa. Viranomaiset toteuttivat erityissitoumuksia useilla aloilla, mukaan lukien yksityistämisen alalla, ja paransivat liiketoimintaympäristöä ja verohallintoa. Samalla edistettiin laajempia rakenneuudistuksia muun muassa kouluopetuksen ja julkishallinnon aloilla. EU:n toimielimet suhtautuvat myönteisesti tiiviiseen ja rakentavaan sitoutumiseen kaikilla aloilla ja kannustavat viranomaisia pitämään yllä vauhtia ja tarvittaessa tehostamaan toimia osittain pandemiasta aiheutuneiden viivästysten korjaamiseksi. Tämä koskee etenkin rahoitusalan uudistuksia ja maksurästien selvittämistä.

MAKROTALOUDEN KEHITYS

Vuonna 2020 koetun vakavan 8,2 prosentin taantuman jälkeen Kreikan talous alkoi elpyä vuoden alkupuoliskolla. Reaalinen BKT kasvoi vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä 4,5 prosenttia ja toisella neljänneksellä 3,4 prosenttia (kausitasoitettu) investointien ja varastojen kasvun myötä. Kuluttajahintojen nousu nopeutui kesällä ja saavutti elokuussa useiden kuukausien heikentymisen jälkeen 1,2 prosentin tason. Vuoden alkupuoliskon kehitys, joka on jossain määrin erillään muissa jäsenvaltioissa havaituista yleisistä inflaatiopaineista, johtuu lähinnä alv-alennusten vaikutuksesta palvelujen hintoihin. Työllisyystoimenpiteillä tuettiin edelleen työmarkkinoita pandemian aiheuttamasta vakavasta talouden häiriötilasta huolimatta. Arvioiden mukaan vuonna 2020 tuettiin noin 1,5 miljoonaa työntekijää yli 200 000 yrityksessä EU:n SURE-välineestä rahoitetuilla työllisyystoimenpiteillä. Vuonna 2021 välineestä voi hyötyä yli 600 000 työntekijää. Terveyteen liittyvien rajoitusten höllentäminen ja matkailukauden uudelleenalkaminen auttoivat kiihdyttämään työpaikkojen luomista, minkä seurauksena työttömyys laski vuoden 2021 toisella neljänneksellä 15,9 prosenttiin, mikä on 0,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja yli 1 prosenttiyksikön vähemmän kuin vuosi sitten. Nuorisotyöttömyys kuitenkin kasvoi vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen 32,8 prosentista vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen 41,7 prosenttiin (viimeisimpien saatavilla olevien tietojen mukaan). Ergani-tietojärjestelmän ennakoivat indikaattorit viittaavat siihen, että työllisyys kasvaa edelleen kesäkuukausina, jolloin työttömyysaste saattaa laskea seuraavalla vuosineljänneksellä. Samaan aikaan rokotuskampanja etenee edelleen. Tapausten viimeaikainen lisääntyminen kesän aikana uuden delta-variantin myötä on kuitenkin herättänyt huolta.

Komission kesän 2021 väliennusteen mukaan BKT:n ennustetaan kasvavan 4,3 prosenttia vuonna 2021 ja 6,0 prosenttia vuonna 2022. Kasvun odotetaan vuonna 2021 olevan kotimaan tarpeista lähtevää, kun otetaan huomioon investointien kiihtyminen elpymis- ja palautumissuunnitelman myötä sekä hallituksen tukitoimenpiteiden synnyttämä

finanssipoliittinen elvytys. Vaikka kansainvälisten matkailijoiden määrä kesäkaudella, erityisesti elokuussa, korvasi huomattavan osan tappioista vuoden 2019 tasoon verrattuna, matkailutulojen ennustetaan jäävän vuoden 2019 tason alapuolelle. Tavaraviennin odotetaan jatkavan myönteistä kehitystään, jota edistää sen huomattava sietokyky pandemian aikana. Kuluttajahintainflaation ennustetaan olevan –0,4 prosenttia vuonna 2021 ja 0,5 prosenttia vuonna 2022.

Kreikan hiljattain hyväksytyllä elpymis- ja palautumissuunnitelmalla on tarkoitus vahvistaa yksityisiä ja julkisia investointeja. Suunnitelman puitteissa toteutetaan strategisia investointeja vihreän siirtymän, digitaalisen muutoksen, kestävän ja osallistavan kasvun sekä muiden kasvua edistävien toimien alalla, joten sen odotetaan tukevan talouden elpymistä. Komission yksiköiden viimeisimpien simulaatioiden mukaan BKT:n odotetaan kasvavan 2,1–3,3 prosenttia vuoteen 2026 mennessä avustusten ja lainojen yhteisvaikutuksen ansiosta. Tällaisissa simulaatioissa ei oteta huomioon suunnitelman mukaisten rakenneuudistusten mahdollisia myönteisiä vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä. Kasvua tukee myös EU:n uusi rahoitussykli.

Näkymiin liittyy edelleen suurta epävarmuutta. Erityisesti matkailualan elpymisen osalta on keskeistä, että pandemian torjunnassa edistytään sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Matkailun avaaminen uudelleen toukokuun alussa vauhditti matkailualaa; vaikutusta tasoitti kuitenkin osittain matkustusrajoitusten myöhäinen höllentäminen keskeisissä lähtömaissa. Epävarmuus koskee myös yksityisen sektorin elpymisen nopeutta tukitoimenpiteiden päätyttyä. Tästä syystä näiden toimenpiteiden vaiheittainen lopettaminen on ajoitettava huolellisesti, jotta vältetään jyrkät vaikutukset ja estetään uusien konkurssien äkillinen lisääntyminen. Tämä koskee myös työmarkkinoita ja asianomaisten työmarkkinoiden tukijärjestelmien lakkauttamista. Ne on suunniteltava siten, että tavoitteena on irtisanomisten määrän pysyminen hallinnassa. Tuotantopanoskustannusten viimeaikainen nousu ja toimitusketjun pullonkaulat lisäävät inflaationäkymien epävarmuutta. Ulkoiset geopoliittiset tekijät ja muuttovirtojen mahdollinen uusiutuminen aiheuttavat edelleen epävarmuutta. Positiivisena tekijänä voidaan mainita, että joidenkin edellisestä vuodesta lykättyjen ostojen toteuttaminen voisi vauhdittaa yksityistä kulutusta, mihin tiheästi julkaistavat talouden indikaattorit viittaavat.

JULKISEN TALOUDEN KEHITYS

Viranomaiset antavat edelleen oikea-aikaista, kohdennettua ja väliaikaista tukea taloudelle, jonka avaaminen uudelleen on ollut huhtikuussa oletettua hitaampaa. Kreikan vuoden 2021 vakausohjelmaa koskevan neuvoston lausunnon mukaan Kreikan vuosina 2020 ja 2021 toteuttamat toimenpiteet ovat olleet 20. heinäkuuta 2020 annetun neuvoston suosituksen mukaisia. ([5]) Elokuuhun 2021 mennessä hyväksyt toimenpiteet ovat edelleen voimassa, ja ne on tarkoitus poistaa asteittain tulevalla kaudella. Näiden toimenpiteiden aiheuttamien julkisen talouden kustannusten odotetaan nyt olevan 5,9 prosenttia suhteessa BKT:hen eli 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen suuremmat kuin vuodelle 2021 aiemmin arvioitiin. Tähän sisältyy uusi toimenpide, jolla kannustetaan nuoria aikuisia ottamaan rokote. Hallitus aikoo jatkaa tukeaan ensi vuonna, mutta pienemmässä mittakaavassa. Jo ilmoitettujen toimenpiteiden lisäksi, joita ovat sosiaaliturvamaksujen alentaminen ja solidaarisuusveron keventäminen yksityisellä sektorilla ja jotka sisältyvät

([5]) Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Kreikan vuoden 2021 vakausohjelmasta, EUVL C 304, 29.7.2021, s. 33.

komission kevään 2021 talousennusteeseen, viranomaiset päättivät myös laajentaa alennettujen arvonlisäverokantojen soveltamista vuonna 2022 tiettyihin tavaroihin ja palveluihin eräillä haavoittuvilla aloilla. Neuvosto suositti kesäkuussa 2021, että Kreikka käyttäisi vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälinettä elpymistä tukevien lisäinvestointien rahoittamiseen samalla kun noudatetaan varovaista finanssipolitiikkaa ja suojellaan kansallisesti rahoitettuja investointeja. ([6])

Viranomaiset ovat elokuisten laajojen metsäpalojen johdosta hyväksyneet joukon avustus- ja tukitoimia. Elokuun 2021 lopussa viranomaiset antoivat lisätalousarvion, jolla lisätään tavanomaisia talousarviomenoja 0,1 prosentilla suhteessa BKT:hen ja julkisten investointien talousarviomenoja 0,2 prosentilla suhteessa BKT:hen, jotta voidaan rahoittaa toimenpiteitä, joilla tuetaan metsäpaloista kärsineitä kotitalouksia, yrityksiä ja alueita. Käyttöön otetun tuen arvioidaan lisäävän julkisia menoja 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021 ja 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Se koostuu useista toimenpiteistä, kuten avustuksista ja lainoista, vapautuksista pandemian aikana maksetun takaisinmaksettavan ennakon takaisinmaksusta, kiinteistöverosta (ENFIA) luopumisesta vuosiksi 2021–2023, verojen ja velkasitoumusten väliaikaisesta keskeyttämisestä sekä vaikeuksiin joutuneille paikallishallinnoille maksettavasta tuesta alueiden jälleenrakentamisen helpottamiseksi.

Viranomaiset ilmoittivat 11. syyskuuta 2021 lisätoimenpidepaketista. Useimmilla toimenpiteillä pidennetään tai mukautetaan käytössä olevia tukitoimenpiteitä. Tarkemmin sanottuna kaikkien ”takaisinmaksettavien ennakoiden” (pandemian koettelemille yrityksille suunnattu julkinen tuki lainoina, joihin liittyy ehdollinen tukikomponentti) takaisinmaksuaste laskee edelleen nykyisestä 50–100 prosentista 25–50 prosenttiin riippuen kunkin yrityksen liikevaihdon menettämisasteesta; työajan lyhentämisjärjestelyä (SYNERGASIA) jatketaan vuoden 2021 loppuun; ja tilapäistä maksuerätukea, joka koskee koronaviruksen vaikutuksista kärsiviä asuntovelallisia (Gefyra-järjestelmä), jatketaan kolmella kuukaudella. ([7]) Sähkön hintojen viimeaikaisen nousun johdosta ilmoitettiin uudesta tukiohjelmasta, josta tarjotaan alennusta 30 euroa/MWh joka kuukauden ensimmäiseltä kulutetulta 300 kWh:lta vuoden loppuun saakka. Toimenpide on tilapäinen ja hyödyttää kaikkia kotitalouksia ja pienjänniteyrityksiä. Näiden toimenpiteiden kustannuksia ei ole vielä kaikilta osin yksilöity, mutta ne sisällytetään komission syksyn 2021 talousennusteeseen. Pakettiin sisältyy myös toimenpiteitä, joilla on vaikutusta julkiseen talouteen vuonna 2022 ja jotka arvioidaan vuoden 2022 alustavan talousarviosuunnitelman yhteydessä. ([8])

([6]) Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Kreikan vuoden 2021 vakausohjelmasta, EUVL C 304, 29.7.2021, s. 33. Huomattakoon, että yleinen poikkeuslauseke, joka pysyy voimassa vuonna 2022, mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkista taloutta koskevista vaatimuksista. Edellytyksenä kuitenkin on, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Se otettiin alun perin käyttöön maaliskuussa 2020 koskemaan vuotta 2020, ja sen voimassaoloa jatkettiin vuoteen 2021, kuten vuotuisessa kestävän kasvun strategiassa 2021 todetaan. Kevään 2021 talousennusteensa perusteella komissio katsoi 2. kesäkuuta, että edellytykset yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisen jatkamiselle vuonna 2022 ja soveltamisen keskeyttämiselle vuodesta 2023 lähtien täyttyvät. Maakohtaiset tilanteet otetaan yhä huomioon sen jälkeen, kun yleisen poikkeuslausekkeen soveltaminen on keskeytetty.

([7]) Tukiohjelman jatkaminen edellyttää, että komissio hyväksyy päätöksen SA. 58555 muuttamisen.

([8]) Komission kevään 2021 talousennusteen mukaan tiukennetun valvonnan kohteena olevan perusalijäämän odotetaan olevan 7,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021 ja 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022, mikä on hyvin lähellä viranomaisten ennustetta. Kreikan parlamentti hyväksyi heinäkuussa

Pandemian aikana ja kesäkuun 2021 loppuun mennessä erääntyneitä veroja ja sosiaaliturvamaksuja varten on hyväksytty uusi velanhoitosuunnitelma. Uudella suunnitelmalla muutetaan jo hyväksyttyä velanhoitosuunnitelmaa, joka koskee lykättyjen velkojen takaisinmaksua kauden maalis-kesäkuu 2020 osalta. Edellisen suunnitelman mukaan yritykset ja kotitaloudet, joihin sulkutoimet ja työsopimusten keskeyttäminen vaikuttivat suoraan, saattoivat valita maksaa lykätyt velvoitteensa 24 erässä ilman korkoa tai 48 erässä, jolloin vuosikorko olisi 2,5 prosenttia. Koska pandemia on kestänyt pidempään kuin ohjelmaa suunniteltaessa odotettiin ja koska uusia erääntyneitä veroja ja sosiaaliturvamaksuja on kertynyt, viranomaiset päättivät antaa näiden velkojen takaisinmaksulle enemmän aikaa uudessa suunnitelmassa. Tämän muutoksen jälkeen tukikelpoiset luonnolliset ja oikeushenkilöt voivat maksaa erääntyneen velkansa enintään 36 tai 72 erässä. Edellisen ohjelman tapaan niiltä, jotka valitsevat lyhyemmän takaisinmaksuajan, ei peritä korkoa. Maksettavien erien keskimääräisen määrän vähentämiseksi yli 1 000 euron velkojen kuukausimaksujen vähimmäismäärä on korotettu 50 euroon.

Parlamentti hyväksyi syyskuussa 2021 lisäeläkejärjestelmän uudistuksen, joka tulee voimaan vuonna 2022. Siitä aiheutuu rajalliset julkisen talouden kustannukset keskipitkällä aikavälillä, mutta se vaikuttaa julkiseen talouteen huomattavasti pitkällä aikavälillä. Viranomaiset perustavat uuden täysin rahastoivan eläkerahaston, joka toimii maksuperusteisena eläkejärjestelmänä lisäeläkkeitä varten. Uudet työmarkkinoille tulijat ([9]) ilmoitetaan automaattisesti tähän uuteen rahastoon, kun taas työntekijät, jotka kuuluvat jo nimellisiin eläketileihin perustuvaan maksuperusteiseen järjestelmään ja ovat alle 35-vuotiaita, saavat valita, haluavatko he osallistua uuteen rahastoon vai pysyä nykyisessä järjestelmässä. Uudistuksesta lyhyellä aikavälillä aiheutuvat julkisen talouden kustannukset heijastavat uusien työntekijöiden tulevien maksuosuuksien ohjaamista uuden rahaston pääoman kartuttamiseen ja näin ollen tulovajetta, joka on katettava julkisin varoin. Näiden kustannusten odotetaan olevan hallittavissa (0,1–0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuodessa) seuraavan vuosikymmenen aikana, ja ne voidaan kattaa sosiaalimäärärahojen nykyisistä puskureista. Uudistuksen kustannusten odotetaan kuitenkin kasvavan ajan mittaan ja olevan 2070-luvulla vuositasolla suurimmillaan noin 1 prosentin suhteessa BKT:hen. Kustannukset riippuvat niiden nykyisten työntekijöiden osuudesta, jotka on vakuutettu olemassa olevissa lisärahastoissa ja jotka päättävät siirtyä uuteen rahastoon. Julkisen talouden velkasuhde sen sijaan riippuu myös rahaston sijoitusstrategiasta ja sen sektoriluokituksesta ([10]).

Julkisen talouden riskit ovat edelleen huomattavat, ja ne liittyvät pääasiassa pandemian kehittymiseen ja tuleviin tuomioistuimen päätöksiin. Rajoittamistoimenpiteiden ja niihin liittyvän finanssipoliittisen tuen jatkaminen voi aiheuttaa lisää julkisen talouden kustannuksia, jos pandemia kehittyy edelleen. Muita riskejä aiheutuu siitä, että osana tukitoimenpiteitä annetut takaukset saatetaan vaatia maksettaviksi tulevina vuosina. Myös tulevaan takautuvia eläkkeitä koskevaan tuomioistuimen päätökseen liittyy riskejä. Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2020 antaman päätöksen jälkeen Kreikan valtio maksoi 1,4 miljardia euroa takautuvia eläkkeitä, mutta kieltäytyi tunnustamasta mahdollisia jäljellä olevia vaatimuksia, jotka liittyvät kausibonuksiin ja lisäeläkkeisiin. Korkeimman

---

2021 keskipitkän aikavälin finanssipoliittisen strategian, joka on huhtikuussa 2021 toimitetun vakausohjelman mukainen.

([9]) Uudet tulijat sellaisilla aloilla, jotka ovat jo nykyisen nimellisiin eläketileihin perustuvan maksuperusteisen lisäjärjestelmän piirissä.

([10]) Jos se luokitellaan julkisyhteisöksi, vaikutus julkiseen velkaan olisi pienempi, sillä rahaston hallussa olevat Kreikan valtion joukkovelkakirjat konsolidoitaisiin julkisyhteisöjen sisällä.

hallinto-oikeuden tuleva päätös lisäeläkkeiden ja kausibonusten leikkausten takautuvasta korvaamisesta voisi johtaa huomattaviin lisäkorvauksiin siinä tapauksessa, että tuomioistuin tekee päätöksen eläkkeensaajien hyväksi. Lisäksi vireillä olevat riita-asiat julkista kiinteistöyhtiötä (ETAD) vastaan aiheuttavat edelleen julkisen talouden riskejä. Myös heikossa asemassa olevien velallisten omistamia kiinteistöjä koskevan myynti- ja takaisinvuokrausyksikön luokittelu on vielä kesken. Jos se luokitellaan julkisyhteisöksi, siitä aiheutuisi merkittäviä julkisen talouden kustannuksia yksikön käynnistysvaiheessa.

VALTION RAHOITUS

Käteispuskuri on edelleen suuri, sillä hallitus jatkaa onnistuneesti joukkolainojen liikkeeseenlaskua. Valtion joukkolainojen tuottoerot suhteessa Saksan valtion joukkolainoihin ovat pienentyneet edelleen, ja kymmenen vuoden joukkolainoissa ne ovat toukokuun 2021 lopusta lähtien olleet noin 100 peruspistettä. Suotuisia rahoitusolosuhteita tukee edelleen myös Euroopan keskuspankin elvyttävä rahapolitiikka, mukaan lukien sen pandemiaan liittyvä poikkeustilanteessa toteutettava osto-ohjelma. Kreikka on hyödyntänyt pääomamarkkinoita useaan kertaan huhtikuun 2021 jälkeen. Se hankki toukokuussa 3 miljardia euroa laskemalla liikkeeseen uuden 5-vuotisen valtion viitelainan. Tuotto oli 0,17 prosenttia ja kuponkikorko 0 prosenttia. Molemmat ovat Kreikan tämän maturiteetin joukkolainojen kaikkien aikojen matalimmat arvot. Tammikuussa 2021 liikkeeseen laskettujen 10 vuoden joukkovelkakirjojen tarjouskirjat avattiin uudelleen kesäkuussa, jolloin hankittiin 2,5 miljardia euroa 0,89 prosentin tuotolla. Liikkeeseenlasku jatkui syyskuussa, kun viiden ja 30 vuoden joukkovelkakirjojen tarjouskirjat avattiin uudelleen. Julkisen velan hoidosta vastaava virasto hankki viiden vuoden joukkovelkakirjoilla 1,5 miljardia euroa (0,02 prosentin tuotto) ja 30 vuoden joukkovelkakirjoilla miljardi euroa (1,675 prosentin tuotto). Kreikan valtio on jo ylittänyt alkuperäisen liikkeeseenlaskusuunnitelmansa vuodelle 2021 ja hankkinut 14 miljardia euroa avoimilla markkinoilla. Lisäksi Kreikalle maksettiin toukokuussa noin 2,5 miljardia euroa lainoja EU:n SURE-välineestä. Julkisyhteisöjen käteisvarat olivat heinäkuun 2021 alussa noin 34 miljardia euroa ([11]). Lisäksi Kreikka sai elokuussa 2021 elpymis- ja palautumistukivälineestä 4 miljardia euroa ennakkomaksuna.

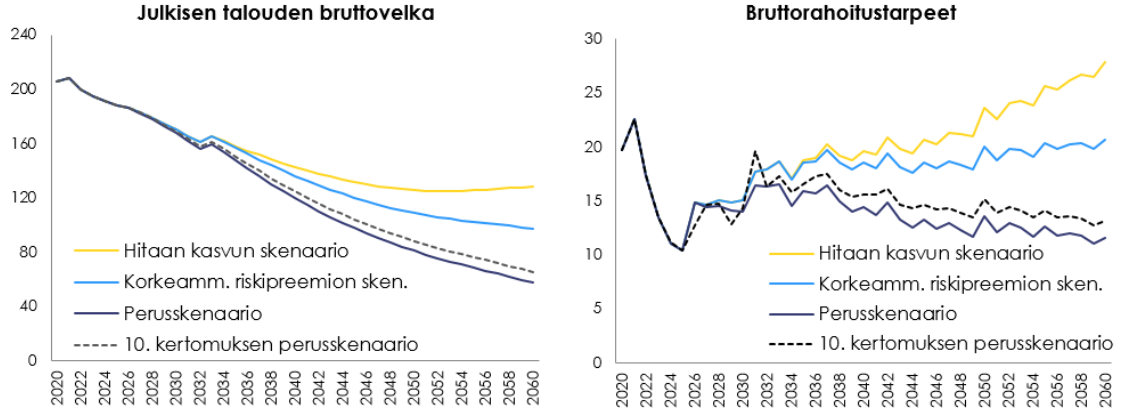
VELKAKESTÄVYYSANALYYSI

Päivitetyn analyysin mukaan velkakestävyysriskit pysyivät pitkälti muuttumattomina kymmenenteen kertomukseen verrattuna. Kuten kymmenenteen kertomukseen sisältyvässä arvioinnissa, tämä päivitetty analyysi osoittaa, että velkakestävyyteen kohdistuvat lyhyen aikavälin riskit ovat edelleen hallinnassa. Riskit ovat pitkällä aikavälillä merkittävämpiä matalan kasvun ja korkeamman riskipreemion skenaarioissa. Velkakestävyysanalyysi perustuu edelleen komission kevään talousennusteeseen, ja sitä on päivitetty uusilla tiedoilla termiinikoroista ja edellisen kertomuksen jälkeen toteutetuista liikkeeseenlaskuista. Perusskenaario on parantunut hieman kymmenenteen kertomukseen verrattuna, sillä Kreikan termiinikorot ovat laskeneet edelleen elokuun puolivälistä lähtien. Vaihtoehtoiset skenaariot pysyivät sen sijaan suurin piirtein muuttumattomina, sillä riskittömiä korkoja koskevat ennusteet muuttuivat vain marginaalisesti. Perusskenaariossa

([11]) Käteispuskurin saldo oli edelleen 15,7 miljardia euroa. Käteispuskuritiliä on kartutettu myös Euroopan vakausmekanismin ohjelman puitteissa suoritettavilla maksuilla, ja se on tarkoitettu velanhoitoon.
Kreikka voi käyttää tätä määrää myös muihin tarkoituksiin saatuaan tähän Euroopan vakausmekanismin hallintoelinten hyväksynnän.

velka supistuu 57,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2060 mennessä ja bruttorahoitustarpeet pysyvät pitkällä aikavälillä alle 15 prosentissa suhteessa BKT:hen. Korkeamman riskipreemion skenaariossa velka supistuu 97,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2060 mennessä ja bruttorahoitustarpeet säilyvät noin 20 prosentissa suhteessa BKT:hen 2050-luvun lopusta lähtien. Hitaan kasvun skenaariossa velkatasot eivät vakiinnu ja bruttorahoitustarpeet ovat pysyvästi yli 20 prosenttia suhteessa BKT:hen 2040-luvun lopusta lähtien.

Kuvio 1.1: **Velkakestävyysanalyysin tulokset**

Lähde: Komission yksiköt

RAHOITUSSEKTORIN KEHITYS

Järjestämättömien lainojen arvopaperistamiseen liittyvä luottotappiovarausten tarve on heikentänyt pankkien kannattavuutta. Sen vuoksi pankkien tappiot ovat jatkuneet vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä. Myönteistä on se, että nettotulot ovat kasvaneet. Erityisesti valtionlainasalkkuun liittyvät kertaluonteiset kaupankäyntitulot ovat auttaneet tässä, kun taas nettokorkotulot ovat pysyneet kestävämmällä tasolla, koska rahoituskustannukset ovat olleet pienemmät talletusten kasvun ja eurojärjestelmän runsaan rahoituksen synnyttämän runsaan likviditeetin ansiosta. Kahden järjestelmän kannalta merkittävän pankin tuloksia paransivat myös alhaisemmat riskikustannukset, sillä ne alkavat hyötyä järjestämättömien lainojensa vähentämisestä. Samaan aikaan toimintakustannukset kasvoivat eräiden kertaluonteisten rakenneuudistuskustannusten vuoksi. Jos näitä ei oteta huomioon, toimintakustannukset laskivat, mikä johtui pankkien pyrkimyksistä vähentää henkilöstöään ja sivukonttoreitaan. Nettokorkomarginaaleihin odotetaan kohdistuvan edelleen painetta alhaisista koroista ja odotetusta taseiden siivoamisesta. Vuoden 2021 jälkipuoliskon kannattavuusnäkymiin vaikuttavat näin ollen i) pankkien kyky vähentää entisestään luottotappiovarausten tarvetta, ii) talouden toimeliaisuus, joka vaikuttaa uusien lainojen kysyntään, ja iii) pankkien kyky löytää vaihtoehtoisia tulonlähteitä. Muita lähitulevaisuuden keskeisiä haasteita ovat kustannusten vähentäminen edelleen ja digitaalisen muutoksen hyödyntäminen.

Kreikan pankkien pääomatilanne vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen lopussa pysyi suurin piirtein riittävänä huolimatta pandemian aiheuttamista tappioista, pankkien taseiden siivoamisesta ja tilapäisten arvonoikaisujen asteittaisesta peruuttamisesta. Pankkien keskimääräiset ydinpääoman (CET1) ja kokonaispääoman osuudet olivat 13,6 prosenttia ja 15,6 prosenttia riskipainotetuista omaisuuseristä. Tämä merkitsee

supistumista edellisestä neljänneksestä (16,2 prosenttia) ja verrattuna vuoden 2019 loppuun (17,3 prosenttia), sillä pankit ovat tehneet pandemian ja tulevien arvopaperistamisten vaikutuksiin liittyviä etupainotteisia luottotappiovarauksia. Tilapäisten arvonoikaisujen asteittainen lopettaminen ([12]) ja suurimmaksi osaksi taattujen laskennallisten verosaamisten vuotuinen kuoletus aiheuttivat myös tilapäisesti painetta pankkien kokonaisvakavaraisuussuhteeseen vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä. Kahden järjestelmän kannalta merkittävän pankin viimeaikaiset onnistuneet osakepääoman korotukset vuoden 2021 toisella neljänneksellä ([13]) yhdessä muiden pääomaa lisäävien toimien kanssa antavat Kreikan järjestelmän kannalta merkittäville pankeille mahdollisuuden edetä kunnianhimoisissa järjestämättömien lainojen vähentämisstrategioissaan. Samaan aikaan joidenkin vähemmän merkittävien laitosten pääomatilannetta on ehkä seurattava tiiviisti lähitulevaisuudessa, kun ne pyrkivät vähentämään järjestämättömien lainojensa suurta määrää. Omia varoja ja hyväksyttäviä velkoja koskevan vähimmäisvaatimuksen (MREL) osalta neljä järjestelmän kannalta merkittävää pankkia ovat mukauttaneet liikkeeseenlaskupolitiikkaansa täyttääkseen 1. päivälle tammikuuta 2022 asetetun sitovan välitavoitteen, mistä ovat osoituksena onnistuneet liikkeeseenlaskut vuoden 2021 alkupuoliskolla ([14]).

Pankkien ja valtion välinen yhteys on vahvistunut viime vuoden aikana, ja se edellyttää jatkossa tiivistä seurantaa. Laskennallisten verohyvitysten jo ennestään suuri osuus pankkien pääomasta on kasvussa: se oli vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä 65 prosenttia ydinpääomasta (CET1), sillä pankkien pääomatilanteeseen kohdistuu paineita loppuun saatettujen ja tulevien lainojen arvopaperistamiskustannusten ja heikon kannattavuuden vuoksi. Lisäksi Kreikan järjestelmän kannalta merkittävät pankit ovat vähitellen kasvattaneet sijoituksiaan kotimaisiin valtion joukkovelkakirjalainoihin vuoden 2018 lopun 6,4 prosentista 10,1 prosenttiin vuoden 2020 lopussa ([15]). Tähän liittyvä riski on tosin toistaiseksi hallinnassa, koska riittävä osuus valtion joukkovelkakirjalainoista on luokiteltu jaksotettuun hankintamenoon ([16]) ja valtion joukkolainojen tuotot heilahtelevat vain vähän Euroopan keskuspankin joustavan rahapolitiikan vuoksi. Lisäksi Kreikan pankkien valtioriski kasvaa Hercules-ohjelman ja covid-19-tukitoimenpiteiden yhteydessä myönnettyjen valtiontakausten myötä, kun taas valtio pitää hallussaan myös omistusosuuksia kyseisellä alalla osallistuttuaan pankkien aiempiin pääomituksiin.

Järjestämättömien lainojen osuus kutistui hieman vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä, mutta suuntauksen odotetaan kääntyvän seuraavien vuosineljännesten aikana Hercules-ohjelman puitteissa toteutettavien järjestämättömien lainojen uusien

([12]) Nämä siirtymäjärjestelyt viittaavat rahoitusvarojen arvon alentumista koskevien uusien tilinpäätösstandardien asteittaiseen käyttöönottoon ja sellaisten uusien sääntöjen täytäntöönpanoon, joiden ansiosta pankit voivat alaskirjata järjestämättömiä vastuita nopeammin asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta annetun asetuksen (EU) 2019/630 ja asiaa koskevien valvontaohjeiden mukaisesti.

([13]) Ensimmäinen huhtikuussa 2021, jolloin hankittiin 1,38 miljardia euroa, ja toinen kesäkuussa 2021, jolloin hankittiin 800 miljoonaa euroa. Nämä olivat kreikkalaisten pankkien ensimmäiset osakepääoman korotukset sitten vuoden 2015.

([14]) Kreikan pankit laskivat onnistuneesti liikkeeseen vuoden 2021 alkupuoliskolla 500 miljoonan euron toissijaisen pääoman (Tier 2) ehtoisen joukkolainan maaliskuussa 2021, 500 miljoonan euron parhaan etuoikeusluokan vakuudettoman joukkolainan toukokuussa 2021 ja 600 miljoonan euron ensisijaisen lisäpääoman (Additional Tier 1) ehtoisen joukkolainan kesäkuussa 2021.

([15]) Lähde: Kreikan keskuspankki, rahoitusvakautta koskeva katsaus, kesäkuu 2021.

([16]) Luokittelemalla valtion joukkovelkakirjalainat eräpäivään asti pidettäviksi (eli jaksotettuun hankintamenoon arvostettaviksi) pankit eristävät pääomapohjansa valtion joukkolainojen tuottojen heilahtelujen mahdollisesta lisääntymisestä.

arvopaperistamisten ansiosta. Osuus parani jatkuvasti vuonna 2020, mutta maaliskuussa 2021 se nousi 30,3 prosenttiin yksittäin tarkasteltuna ja pysyy euroalueen korkeimmalla tasolla. Tämä lievä kasvu johtuu uusien maksulaiminlyöntien lisääntymisestä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, erityisesti yritys- ja kulutuslainakannoissa. Kolmessa neljästä järjestelmän kannalta merkittävässä pankissa järjestämättömien lainojen nettomäärä kasvoi kyseisellä vuosineljänneksellä. Järjestämättömien lainojen määrän vähenemisen odotetaan kuitenkin jatkuvan toisesta vuosineljänneksestä alkaen, sillä Hercules-ohjelman puitteissa saatiin kesäkuun 2021 loppuun mennessä virallisesti päätökseen kolme transaktiota, joiden myötä arvopaperistettujen järjestämättömien lainojen kokonaissalkku on noin 17 miljardia euroa. Kreikan neljä järjestelmän kannalta merkittävää pankkia aikovat vähentää vielä 24 miljardin euron edestä järjestämättömiä lainoja vuoden 2021 loppuun mennessä hyödyntäen ohjelman viimeaikaista laajennusta. Niiden tavoitteena on, että järjestämättömien lainojen osuus olisi viimeistään vuonna 2022 yksinumeroinen. Näiden kunnianhimoisten vähentämissuunnitelmien onnistuminen riippuu useista tekijöistä, kuten järjestämättömien lainojen määrän kasvusta, tulevasta talouskasvusta ja yleisistä markkinaolosuhteista. Viranomaiset pyrkivät mukauttamaan Herculesin puitteita pandemian jälkeiseen ympäristöön ja ottamaan huomioon terveyskriisin kielteiset vaikutukset lainojen takaisinperintään ([17]), joten ne hyväksyivät heinäkuussa 2021 lisämuutoksia asiaa koskevaan täytäntöönpanolainsäädäntöön.

Maksulykkäysten päätyttyä alustava arvio osoittaa, että omaisuuserien laatuun kohdistuu pankkien odotusten mukaisesti kohtalainen kielteinen vaikutus, mutta heikkenemisriskit jatkuvat. Valtaosa maksulykkäyksistä päättyi vuoden 2020 lopussa lukuun ottamatta joitakin rajoitettuja poikkeuksia, jotka liittyivät erityisesti hotelli- ja ravintola-alaan. Alustavat tulokset viittaavat siihen, että mahdollisten laiminlyöntien määrä ei todennäköisesti ylitä pankkien vuoden 2021 liiketoimintasuunnitelmiin sisältyvää alkuperäistä arviota. Tällä hetkellä noin puolet maksulykkäyksistä luopuvista lainanottajista on palannut tavanomaiseen maksutahtiin, ja loppujen lainanottajien sujuvaa siirtymistä tavanomaiseen maksutahtiin tuetaan a) pankkien tilapäisissä vaikeuksissa oleville kannattaville asiakkaille tarjoamilla step-up-tuotteilla ja b) viranomaisten käyttöön ottamilla kahdella tilapäisellä maksuerätuella, jotka koskevat koronaviruksen vaikutuksista kärsiviä, hoidettujen tai järjestämättömien lainojen velallisia (Gefyra- ja Gefyra II -järjestelmät). Näistä kahdesta järjestelmästä jälkimmäisen, joka koskee pienten ja keskisuurten yritysten ja ammatinharjoittajien yrityslainoja, hakemusten määräaika oli toukokuun lopussa. Hakemuksia tehtiin kaikkiaan 40 314, ja näistä 18 077 tukikelpoista hakemusta oli käsitelty heinäkuun loppuun mennessä, mikä vastaa 6,5 miljardin euron lainoja, jotka ovat pääasiassa hoidettuja (84 prosenttia). Viranomaiset ovat myös ilmoittaneet, että ensimmäisen järjestelmän, joka liittyy lainoihin, joiden vakuutena on pääasiallinen asunto, voimassaoloa jatketaan rajoitetusti kolmella kuukaudella, jotta mahdollistetaan asteittaisempi lopettaminen koronasta kärsineille velallisille. Pankkien luottotappiovarausten tasoon liittyy kuitenkin edelleen heikkenemisriskejä, koska pandemian täysi vaikutus järjestämättömien lainojen määrän kasvuun saattaa näkyä viiveellä vasta vuonna 2022. Tämä johtuu siitä, että suurin osa step-up-tuotteista ja molemmat Gefyra-järjestelmät päättyvät tämän vuoden lopulla ja että odotettavissa on myös useiden muiden valtiontukiohjelmien lopettaminen. Tämän vuoksi on tarpeen luokitella step-up-ratkaisuihin kuuluvat lainat asianmukaisesti ja yhtenäisesti ja tehdä tarvittavat luottotappiovaraukset sekä parantaa edelleen pankkien sisäisiä valmiuksia tarjota

([17]) Täytäntöönpanotoimien keskeyttäminen pandemian aikana on vaikuttanut luotonhallinnoijien perintäkykyyn ja luonut tarvetta joustavuudelle, koska lainsäädäntökehykseen sisältyy toimenpiteitä siltä varalta, että takaisinperintä ei ole liiketoimintasuunnitelman ennusteiden mukaista.

elinkelpoisia pitkäaikaisia lainojen uudelleenjärjestelyjä, jotta voidaan hallinnoida tällaisia riskejä ennakoivasti ja varmistaa, että järjestämättömien lainojen vähentämistä koskevat kunnianhimoiset tavoitteet saavutetaan.

Luottotukiohjelmat ovat edelleen lisänneet talouden luotonsaantia. Tammi-kesäkuussa 2021 28:aa prosenttia rahoitusalan ulkopuolisille yrityksille myönnetyistä uusista lainoista, joiden maturiteetti oli määritelty, tuettiin Kreikan kehityspankin tarjoamilla välineillä. Pienten ja keskisuurten yritysten osalta osuus oli 48 prosenttia. Covid-19-yritystakausjärjestelmä on auttanut myöntämään 5,7 miljardia euroa lainoja pandemian alusta kesäkuun loppuun saakka. Järjestelmä pysyy käytössä vuoden 2021 loppuun, ja sen odotetaan kanavoivan 0,8 miljardin euron lisälainat. Tepix II -järjestelmästä oli kesäkuun loppuun mennessä nostettu 2,1 miljardin euron lainat. Rahoitusalan ulkopuolisille yrityksille myönnettyjen luottojen kasvu jatkui, mutta hitaammin. Heinäkuussa 2021 rahoitusalan ulkopuolisille yrityksille myönnettyjen nettoluottojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui 4,1 prosenttiin oltuaan 6,7 prosenttia huhtikuussa ja 10,0 prosenttia joulukuussa 2020. Kasvuvauhdin hidastuminen suurten yritysten osalta kompensoi täysin kasvuvauhdin kiihtymisen pienten ja keskisuurten yritysten osalta, sillä kaksi huhtikuussa toteutettua suurta yrityslainojen takaisinmaksua vaikutti kokonaissuuntaukseen. Rahoitusalan ulkopuolisille yrityksille myönnettyjen luottojen kustannukset pysyivät ennätyksellisen alhaisella tasolla vuoden 2021 alkupuoliskolla toisin kuin rekisteröimättömien yritysten luottojen kustannukset, jotka olivat huomattavasti korkeammat. Lisäksi suotuisat markkinaolosuhteet ovat antaneet Kreikan suurimmille yrityksille mahdollisuuden turvautua rahoitusmarkkinoihin etsiäkseen lisärahoitusta laskemalla liikkeeseen yritysten joukkolainoja. Kotitalouksien luottojen vuotuinen kasvuvauhti pysyi negatiivisena ja pitkälti muuttumattomana –2,5 prosentissa heinäkuussa 2021 verrattuna vuoden 2020 loppuun, ja tähän liittyvät kustannukset ovat vakaasti korkeammat.

Kreikan rahoitusvakausrahasto on osallistunut kahden järjestelmän kannalta merkittävän pankin menestykselliseen osakepääoman korottamiseen. Rahasto osallistui vuoden 2021 toisella neljänneksellä kahden luottolaitoksen pääoman hankintaan välttääkseen niissä olevan nykyisen osuutensa liiallisen heikentymisen. Samaan aikaan rahasto on jatkanut pankkien tukemista niiden pitkän aikavälin strategisissa suunnitelmissa innovaatio- ja kestävyyshaasteisiin vastaamiseksi. Tilastoviranomaiset arvioivat pääomanlisäysten julkiseen talouteen kohdistuvien vaikutusten tilastollista käsittelyä tulevalla kaudella. Rahaston varatoimitusjohtajan nimittämisprosessi on viivästynyt. Rahaston riippumattomuuden säilyttäminen ja laissa säädetyn valintamenettelyn noudattaminen on edelleen olennaista.